

Elintarvikemarkkinalainsäädäntöä valmistelevan työryhmän sähköpostikokous

Aika: 3.-7.10.2025

Paikka: sähköpostikokous

Puheenjohtaja:

Minna-Mari Kaila, osastopäällikkö, maa- ja metsätalousministeriö

Varapuheenjohtaja:

Anna-Leena Miettinen, maatalousneuvos, maa- ja metsätalousministeriö

Jäsenet:

Milla Määttä, tutkimuspäällikkö, Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Jarno Sukanen, elintarvikemarkkinavaltuutettu

Pysyvät asiantuntijat:

Jukka Ihanus, yhteiskuntajohtaja, Elintarviketeollisuusliitto ry

Tea Taivalkoski, lakimies, Päivittäistavarakauppa ry

Kimmo Tammi, juristi, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry

Rikard Korkman, asiamies, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund rf

Veli-Matti Aittoniemi, varatoimitusjohtaja, Matkailu- ja Ravintolapalvelut Mara ry

Markus Lounela, hallitusneuvos, maa- ja metsätalousministeriö

Asiantuntijavieras:

Virve Haapajarvi, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeri

Sihteerit:

Auli Väänänen, erityisasiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö

Riitta Kokko-Herrala, lainsäädäntöneuvos, maa- ja metsätalousministeriö

Asialista:

1. Kokouksen avaus.

Kaila avasi sähköpostikokouksen ajalle 3.-7.10.2025.

2. Edellisten kokousten pöytäkirjojen hyväksyminen

Pöytäkirjoihin edellisistä 19.9. ja 25.9. pidetyistä kokouksista saatiin kommentteja ja ne käsiteltiin.

3. Huomiot TEM:n ja KKV:n ehdottaman PL -pykälän muotoiluun
Työryhmän jäsenet toimittivat kirjallisia huomioita TEM:n ja KKV:n ehdottamaan pykälämuotoiluun.

MTK kannattaa HE:ssä ehdotettuja pykälää sellaisenaan, eikä näe tarvetta muuttaa MMM:n viimeisintä versiota laista. MTK:n mielestä MMM:n ehdotus 4 c §:stä on hyvin perusteltu ja tarpeellinen. Käytännössä havaittujen markkinahäiriöiden esiintymisen ennaltaehkäisemiseksi sekä ulkomaiseen oikeuskirjallisuuteen ja tutkimukseen perustuen nyt säänneltävään ongelmaan on syytä puuttua tehokkaasti. Uusien pykälien on oltava vaikuttavia heikomman osapuolen suojelemiseksi ja jotta heikomman osapuolen mahdollisuuksia toimia markkinoilla vahvistetaan aidosti. MTK ehdottaakin lain 4 c §:ään lisättäväksi uutta momenttia, jossa kielletäisiin selkeä elintarvikemarkkinallain säännösten kiertämistarkoitus, esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa ostaja/vahvempi osapuoli perustaa hankintaorganisaation ulkomaille kansallisesti tiukempien säännösten kiertämiseksi. SLC tukee MTK:n pöytäkirjan merkintää perusteluineen, eikä näe aiheutta tarvetta muuttaa MMM:n viimeisintä versiota laista. MMM:n ehdotus 4 c §:stä on hyvin perusteltu ja tarpeellinen.

ETL katsoo, että HE- luonnoksessa 7.10.2025 ehdotetut muutokset liikesalaisuuksien suojan vahvistamisesta ja omien tuotemerkkien suosimisen kiellosta ovat oikean suuntaisia ehdotuksia hallitusohjelman tavoitteiden täyttämiseksi. HE-luonnoksessa esitetyt muutokset lakiin ovat omiaan tukemaan elintarvikemarkkinan tervettä kehitystä ja vastuullista kaupankäyntiä tulevaisuudessa. Ja näin voidaan tasapainottaa ostajavoimaa siten, että ketjun investointi- ja innovointikyky vahvistuu ja kuluttajilla säilyy myös laajat valikoimat tulevaisuudessa. On huomioitava, että kaupan omien tuotteiden markkinassa on jo tapahtunut merkittäviä muutoksia KKV:n PL-tutkimuksen aineiston keruun jälkeen. Muilta osin ETL kommentoi hallituksen esityksen luonnosta lausuntokierroksella.

Elintarvikemarkkinavaltuutettu: Ehdotetun 4 c §:n osalta toistan aiemmat huomioni, mitä tulee valvonnan edellyttämiin resursseihin ja näyttökysymyksiin liittyviin ongelmiin. Säännösehdotuksen osalta on huomioitava, että siinä on kyse erityiskysymyksiin ja tiettyyn tuoteryhmään kohdistuvista elinkeinovapauden rajoituksista, joille tulisi olla painavat perusteet ja joiden vaikutukset tulisi olla huolellisesti etukäteen arvioitu. Erityisesti vaikutusten osalta on kyseenalaista, koituisiko nyt ehdotettu säännös lopulta koko elintarvikeketjun toiminnan tehokkuuden kannalta hyödylliseksi. Riskinä näen sen, että nyt ehdotetun kaltaisista omiin tuotemerkkeihin kohdistuvista säännöksistä hyötyvät elintarviketeollisuuden portaalla lähinnä isommat ja jo valmiiksi suhteellisen hyvässä neuvotteluasemassa olevat toimijat, joiden neuvotteluasema suhteessa kauppakumppaneihinsa ja kilpailijoihinsa paranisi. Tätä neuvotteluaseman paranemista nämä teollisuuden toimijat pystyisivät hyödyntämään kaupankäynnissä alkutuottajien kanssa heikentäen alkutuotannon asemaa ketjussa entisestään. Lisäksi tiettyjen teollisuuden toimijoiden neuvotteluaseman parantuessa suhteessa kauppaan syntyi kaupalle kannustimet siirtää tästä aiheutuvat omat hyvinvointitappionsa neuvotteluasemaltaan heikompien teollisuuden toimijoiden kannettavaksi. Näin ollen ehdotetulla säännöksellä saattaisi olla haitallisia vaikutuksia niin alkutuotannolle kuin näiden teollisuuden yritysten kanssa kilpaileville pienemmille elintarviketeollisuuden toimijoille. Edellä todetut huomiot koskevat niin alkuperäistä

ehdotettua 4 c §:ää kuin myös KKV:n ja TEM:n nyt ehdottamaa vaihtoehtoista säännöstä.

Edellä esitetystä huolimatta näen, että PL-tuotteita koskeviin sopimuskäytäntöihin saattaa sisältyä sellaisia ongelmia, joihin olisi tarpeen viranomaistoimin vaikuttaa ja puuttua. Kokonaisuutena olen sitä mieltä, että myös kaupan omien tuotemerkkien osalta mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin olisi tehokkainta puuttua nyt ehdotetun 4 a §:n mukaisen yleislausekkeen avulla. Toisin kuin erityissäännöksen osalta, yleislauseketta soveltaessaan viranomaiselle jäisi harkintavaltaa puuttua nimenomaan sellaisiin ongelmallisiin käytäntöihin, jotka vaikuttavat elintarvikeketjun tehokkuuteen heikompien sopimusosapuolten neuvotteluasemaa heikentävällä tavalla. Tukeutuminen yleislausekkeeseen poistaisi myös tarpeen esimerkiksi määritellä laissa, mitä kaupan omalla tuotemerkillä tarkoitetaan. Määritelmän tulkinnanvaraisuus on jo nyt herättänyt kysymyksiä, eikä ole oletettavaa, että tulevaisuudessa tällaiset tulkintakysymykset ainakaan vähenisivät. Tulemme kommentoimaan hallituksen esitysluonnosta ja esittämään tarkempia huomioita lausuntokierroksella.

4. Mahdolliset pöytäkirjattavat lausumat/eriävät mielipiteet
KKV ja PTY toimittivat pöytäkirjaan kirjattavaksi organisaationsa eriävän mielipiteen, jotka ovat liitteenä.
5. Kokouksen päättäminen
Kokous päätettiin 7.10.

LIITTEET Päivittäistavarakauppayhdistys PTY ry Eriävä mielipide
Kilpailu- ja kuluttajavirasto Eriävä mielipide